1. **NAČELNO**

Aktualna svjetska ekonomska kriza koju karakterizira nepovoljno kretanje gospodarske konjunkture odnosno pad stope gospodarskog rasta i povećanje ne zaposlenosti, uvjetovana je prvenstveno poremećajima u financijskom sektoru. To stanje označeno je kao recesija (recesion, opadanje).

Nositelj ekonomske politike u našoj zemlji najprije su ignorirali su postojanje recesije, a kad su se znaci pojavili u drastičnim oblicima promijenili su mišljenje i ustvrdili da recesija postoji ali da je uvoznog podrijetla. Ovo produženo sazrijevanje spoznaje o krizi rezultiralo je kašnjenjem u poduzimanju interventnih mjera odnosno promjena ekonomske politike, prvenstveno u fiskalnom sektoru. To kašnjenje u fiskalnom sektoru, djelomično je kompenzirano monetarnim intervencijama Hrvatske narodne banke s ciljem da se održi stabilnost financijskog sustava. Tim su samo privremeno odgođene teže posljedice uzrokovane kašnjenjem mjera u fiskalnom sustavu. Na žalost do spoznaje o potrebi poduzimanja radikalnih promjena nije došlo temeljem vlastite „providnosti“ nego kao posljedica suočavanja s grubim činjenicama stvarnosti. Konačno je shvaćeno da se izlazak iz takve situacije ne može ostvariti bez promjena u fiskalnom sustavu, pa je aktivnost usmjerena na izbor mjera i dinamiku njihova provođenja. Kod toga došlo je do dvojbenih stajališta između onih na koje se odnose i onih koji ih trebaju regulativno provesti. Stvorena je dilema je li održiva socijalna osnova države ili nije. Nastao je problem kako uskladiti socijalno političke s ekonomskim načelima. Za to je potrebno osim znanja i politička odlučnost, a okolnosti za to nisu pogodne jer je stanje veoma teško a pada u predizborno vrijeme. Reklo bi se „ ima rezona ali nije sezona „.

Umjesto zaključka:

Reforma je nužna u punom smislu te riječi, a to znači da ciljeve reforme treba izvesti iz analize i ocjene postojećeg stanje i ciljeva strategije ukupnog društveno ekonomskog razvoja. Sve drugo je nepotrebno gubljenje vremena i odgađanje nagomilanih problema čime se svjesno ili nesvjesno stvara samo dojam da se nešto značajno čini.

Reforma kvantitativno mora obuhvatiti promjene u strukturi poreznih prihoda i strukturi poreznih rashoda, a u kvalitativnom smislu smanjenje poreznog opterećenja.

1. **TROŠARINE**

Temeljna obilježja trošarina ili akciza, u njihovom izvornom obliku, su jednostavnost ubiranja (niski troškovi ubiranja) izdašnost i ostvarivanje određenih ne fiskalnih ciljeva. U suvremenim poreznim sustavima trošarine su, kao preteče poreza na promet , tim porezom značajno potisnute jer je njihov udio u fiskalnim prihodima jako opao.Međutim, sada sve više dobiva na značenju njihov nefiskalni značaj (zdravstvena zaštita, ekologija, socijalni transferi).

U zemljama u tranziciji, kao što je i naša zemlja, i koje su suočene stabilizacije fiskalnog sustava postoje razlozi da se trošarine zadrže s većim udjelom u fiskalnoj strukturi, čime se omogućuje da se fiskalnim mjerama osigura veća konkurentnost na inozemnom tržištu, odnosno da se povećanjem posrednih poreza (poreza na potrošnju) kompenzira gubitak po osnovi smanjenja neposrednih poreza koji ulaze u cijenu izvoznih dobara. Sukladno ovom treba zadržati sve sadašnje oblike trošarina i povećati njihov udio u poreznim prihodima. Kod toga treba pri propisivanju stopa pristupiti diferencirano ovisno o vrsti i namjeni dobra koji se zahvaća ovim porezom. Naime, kod dobara na koje

se plaća neki drugi porez (PDV) stope treba uravnotežiti kako " zidanjem" poreza ne bi došlo do negativnih učinaka (šverc i drugi oblici utaje). Također je potrebno uzeti u obzir i visinu stopa poreza u susjednim zemljama kako bi se spriječio šverc. To je potrebno uzeti u obzir neovisno o tome što će nas obvezivati direktive EU. Kod dobara koji se ugrađuju u druge proizvode ili u cijene usluga (naftni derivati, alkohol, kava i sl.) potrebno je kod određivanja stope poreza uzet u obzir granu djelatnosti u kojoj se ta dobra koriste u reprodukciji kako se tim fiskalnim opterećenjem ne bi umanjila njihova konkurentnost (transport, ugostiteljstvo, poljoprivreda, ribolov).

U Zagrebu, 21. lipnja 2010.
Priredio:

Srđan Kliska